

EFOP-3.4.4-16 Operatív Program

A felsőoktatásba való bekerülést elősegítő készségfejlesztő és kommunikációs programok megvalósítása, valamint az MTMI szakok népszerűsítése a felsőoktatásban

Földrajzi-földtudományi alprojekt

2.3. Online földrajzverseny-sorozat alfeladat

Az online földrajzverseny koncepciója

Készítette:
dr. Makádi Mariann és dr. Mari László

Budapest, 2018. március 10.

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

1. A verseny címe

Tűzön-vízen át – Online földrajzverseny

2. A verseny meghirdetésének indoklása, célja

Inkolás

Az online földrajzverseny egy, a felsőoktatásba való bekerülést elősegítő tudásfejlesztő program, amely az MTMT területét érintő szakmai napok, versenyek programsorozatba illeszkedik. A verseny lehetőséget ad a földtudományok iránt érdeklődő tanulók számára, hogy már a pályaválasztást megelőző szakaszban kipróbálják tudásukat, tehetségüket, fejlesszék azokat a kompetenciákat, amelyek szükségesek a középiskolai tanuláshoz és a felsőoktatásban való továbbtanuláshoz. Az **értelmes tanulás készségének kialakulását** segíti azáltal, hogy a verseny nem a lexikális tudást méri, hanem információkeresést, információfeldolgozást, logikus gondolkodást és tudásalkalmazást kíván a versenyzőktől.

A földrajzverseny elméleti szakmódszertani háttere

A tantárgy kiemelt **készségfejlesztési feladataiból** kiemeljük azokat, amelyek a tanulás szempontjából a legfontosabbak:

1. A világban való eligazodáshoz szükséges alapvető készségek kifejlesztése a tanulóknál (tájékozódás térben, időben és földrajzi-környezeti jelenségekben, folyamatokban, összefüggésekben).
2. Elsősorban a földrajzi-környezeti szempontból a mindennapi életben hasznos gyakorlati jártasságok és készségek (pl. terepi tájékozódás, a térképpel és a térképen való tájékozódás) kialakítása.
3. A földrajzi-környezeti információkhoz való hozzájutás biztosítása minél többféle módon és változatos eszközök (pl. valóság-vizsgálódás, világhálós információs rendszerek, statisztikai adatszolgáltatás, gps, médiák) segítségével. A földrajzi tartalmú vagy azok megszerzéséhez hozzásegítő információhordozók használatának megismertetése és fokozatosan készségi szintre fejlesztése.
4. A tanulók rávezetése arra, hogy keressék és találják meg a földrajzi-környezeti jelenségek, folyamatok okait (oknyomozás), és ismereteik birtokában következtessenek a jelenségek, folyamatok, cselekedetek várható és lehetséges következményeire (prognosztizálás).
5. A modellekben való gondolkodás készségének kialakítása annak érdekében, hogy a tanulók a földrajzi-környezeti tartalmakról meglévő általános ismereteik, képzetük és kialakult szemléletük birtokában – szükség esetén – tudják bővíteni, pontosítani, elmélyíteni szakmai ismereteiket.
6. Kritikai és elemi tárgyalási képesség kialakítása a tanulóknál, amely alkalmassá teszi őket arra, hogy szaktárgyi tudásuk alapján tudjanak véleményt mondani, állást foglalni, vitában érvelni, és tartsák tiszteletben, kritikával fogadják el mások másfajta véleményét a földrajzi-környezeti kérdésekkel kapcsolatban.
7. A tanulók hozzásegítése ahhoz, hogy a természet szépségeinek megismerésére alapozva fejlődjön tovább a követendő környezeti etika, megalapozódjon a környezetért felelős, a fenntarthatóság elveit szem előtt tartó magatartásuk.

A földrajztanulási képesség fejlesztésének módszerei

A földrajz – mint iskolai tantárgy – lényege a kapcsolatteremtés a különféle tudományterületek között, szinte nincs is olyan tantárgy, amellyel ne lenne kapcsolata. A földrajz eredményes tanulása feltételezi a többi tantárgy rendszeres tanulását is. Sokszor olyan ismereteket kell

alkalmazni, olyan képességre van szükség a földrajzórán, amelyet más tantárgy tanulása során szereztek meg a tanulók. Ebből egy fontos tanulási alapelv következik: a földrajztanulás csak akkor eredményes, ha a tanulók minden mozzanat, tartalmi egység feldolgozásakor felelevenítik az aktuális tananyaghoz kapcsolódó ismereteiket, amelyeket más tantárgyakból, korábban szereztek. Nem mehetnek el olyan kifejezések, tények, gondolatok mellett, amelyeket nem értenek vagy nem emlékeznek rájuk pontosan. Még ennél is fontosabb, hogy **gondolkodjanak**, hiszen a földrajz lényege az összefüggésekben van.

Ezeket túl az eredményes földrajztanulás feltételezi az alábbi **tanulástechnikai képességek** birtoklását:

1. A felkészülést segítő algoritmusok
 - a. Előzetes elképzelések számbavétele – mennyi időt igényel az éppen aktuális tanulási folyamat, akár egy mozzanak vagy tevékenység, vagy elképzelések megfogalmazása a tanulandó tartalommal kapcsolatban.
 - b. Tanulási stratégiák kiválasztás – máskor hasonló jellegű témát milyen módszerrel dolgozott fel a tanuló, az miben volt jó és milyen nehézségeket jelentett számára, vagy ha nem volt még hasonló tananyag, akkor melyik korábbi módszer lehet alkalmas a feldolgozására.
 - c. Visszatekintés a tanulási folyamatra – mely tanulási részfolyamatra, műveletre került sor a tanulási folyamat során, azokra mennyi időt fordított a tanuló, mi vezetett eredményre, és mi az, ami kimaradt, kevés idő jutott rá, vagy változtatni kell rajta legközelebb.
2. Az ismeretszerzést segítő technikák
 - a. Analógiás cselekvéssorok megtanulása – cselekvés vagy munkafolyamat ismételt elvégzése utasítássorozattal, rajzban vagy képen megadott program alapján, amely kialakítja az általános iskolás tanulóban a szokásos eljárási mód, kutatási tematika alkalmazását.
 - b. Jellemzési algoritmusok elsajátítása – olyan feltáró megismerési program, aminek a segítségével más-más hasonló jellegű példák hasonló módon, azonos szempontok alapján ismerhetők meg és jellemezhetők annak érdekében, hogy a közöttük lévő hasonlóságok és különbségek könnyebben elkülönüljenek a tanulók számára.
 - c. Információszerzési módszerek elsajátítása – a különböző információhordozókhoz kötődő, azok tartalmát, üzenetét feltáró módszerek alkalmazása (pl. térkép-, ábra- és képelemzés).
3. A tartalmakkal kapcsolatos logikai menetek – a fogalmak, folyamatok és összefüggések megismerésének és feldolgozásának módját tanító eljárások, amelyek birtokában a tanulók felépíthetik földrajzi-környezeti tudásrendszerüket, pl. szempontszelekción és lényegkiemelésen alapszik a fogalmak összevetése fogalom-táblázatban, két-két szempontnak való megfelelésen a fogalmak igazságtáblázatban való elhelyezése, az összefüggések rendszerezésén a gondolattérkép készítése.

3. A verseny célcsoportja

Az online földrajzverseny **egyéni**, és két korcsoportban kerül meghirdetésre: a **7–8. évfolyam** és a **9–10. évfolyam** tanulói számára.

Minden olyan tanuló jelentkezését várjuk, akik érdeklődnek a földtudományok iránt, és szívesen elgondolkoznak egy-egy földrajzi-környezeti probléma okain, természeti, társadalmi, környezeti következményein, és elmélyülten keresik a tapasztalható tények közötti

összefüggéseket. Elsősorban azon tanulók részvételére számítunk, akik nem a lexikális tudásmennyiségben gondolkodnak, hanem szeretnek utánajárni a dolgoknak.

4. A verseny tartalma

A verseny alapvetően az iskolai földrajz tananyagra épül, de azt kapcsolatba hozza a más tantárgyakban tanultakkal (tantárgyi koncentráció elve).

Felkészüléshez az EKE-Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet **újgenerációs földrajztankönyveit** ajánljuk, mert ezek mindenki számára elérhetőek az interneten (<http://tankonyvkatalogus.hu>) és szellemiségük jól összeegyeztethető a verseny céljaival.

Az általános iskolásoknak a 7. és a 8. osztályos tananyaggal, a középiskolásoknak a 9. és a 10. osztályos tananyaggal kapcsolatos feladatokat kell megoldaniuk.

A verseny szűkebb **tartalma** évente változik az alábbiak szerint:

- 2018-ban: általános iskola – földrajzi övezetesség, középiskola – földrajzi övezetesség;
- 2019-ben: általános iskola – hazánk Európában, középiskola – mozgásfolyamatok a geoszférákban;
- 2020-ban: általános iskola – változások a kontinenseken, középiskola – világgazdasági folyamatok.

5. A verseny meghirdetése

A versenyt az első forduló előtt **két hónappal** hirdetjük meg elektronikus formában a Magyar Földrajzi Társaság és a GeoMetodika folyóirat honlapján, a pályázatban érintett iskolák összekötő tanárai, a mentorhálózat, valamint a megyei PSZK-kba és földrajzanári címlistákra küldött levelekben.

A verseny időpontja

- A 2. mérföldkőben:
 1. forduló: 2018. szeptember vége
 2. forduló: 2018. október közepe
 3. döntő: 2018. október vége (szombati nap)
- A 3. mérföldkőben:
 1. forduló: 2019. február
 2. forduló: 2019. április
 3. döntő: 2019. június eleje (szombati nap)
- A 4. mérföldkőben:
 1. forduló: 2020. szeptember
 2. forduló: 2020. október
 3. döntő: 2020. december (szombati nap)

6. A verseny lebonyolítása

1. A versenyre való jelentkezés módja: a jelentkezés e-mailben történik (tanuló neve, évfolyama, iskola neve, e-mailcím) az alábbi címen: foldrajztanar.elte@gmail.com
2. A verseny 1. és 2. fordulója (elődöntője) **online** rendszerű, a *Socrative* (<https://socrative.com>) alkalmazás használatával történik. Választásunkat az indokolja, hogy talán legszélesebb körben ezt ismerik a tanulók, és a válaszok kiértékelése gyors, automatikus. Az elődöntő-fordulókban zárt végű tesztfeladatokat (igaz-hamis, egyszeres választás, többszörös választás) kell megoldani, amelyek megoldásával

maximum 50 pont érhető el. A döntő online részében rövid nyílt végű tesztfeladatok is lehetnek.

A két forduló feladatait a tanulók szabadidejükben oldják meg egy a versenyfelhívásban megadott időintervallumon (1 héten) belül. A feladamegoldásokhoz bármilyen segédeszközt használhatnak, hiszen a lényeg a gondolkodás és a kérdésekre adandó helyes válaszok forrásának megtalálása, alkalmazása a feladahelyzetnek megfelelően.

3. A versenyzők mindkét elődöntőben elért eredményeikről 3 napon belül tájékoztatást kapnak e-mailben.
4. A döntőbe a két elődöntő fordulóban legjobb eredményeket elérteket hívjuk be, korcsoportonként a tíz legeredményesebb tanulót. A döntő az ELTE TTK FFI-ben kerül megrendezésre.

A döntő első részében a tanulók írásbeli feladatlapot oldanak meg (lehetőleg online), amiben ábrát vagy képet és térképet kell elemezniük tesztszerű (zárt és rövidválaszos nyílt végű) feladatokban.

A döntő második részében az adott évben kijelölt témakörrel kapcsolatos szabadon választott témáról tartanak rövid előadást **pecha kucha** módszerrel. Az előadásra otthon, előzetesen kell felkészülniük. Egy témával kapcsolatban 10 diaképet kell összeállítaniuk, amelyekről egyenként 20-20 másodpercig beszélhetnek. A diákat automatikusan váltja a prezentáció, tehát szigorúan csak összesen 3 perc 33 másodperc áll a rendelkezésükre.

5. A verseny döntőjében a két korcsoport párhuzamosan írja meg a feladatlapot, időtartama max. 1 óra.

Lehetséges forgatókönyv:

10.00–11.00 Írásbeli versenyfeladatok megoldása

11.00–12.00 A tanulók megnézik a biológiai és az ásványtani múzeumot / írásbeli dolgozatok értékelése

12.00–12.45 Szóbeli döntő (pecha kucha csata)

13.00–13.30 Eredményhirdetés

14.00–16.30 Látogatás szakvezetéssel a Pál-völgyi-barlangban

7. A verseny technikai feltételei

1. Elődöntők

Az elődöntők technikai feltételeit a résztvevőknek (iskolájuknak) kell biztosítaniuk: számítógép internetkapcsolattal.

2. Döntő

- Írásbeli rész: 2 db 10 fő befogadó képességű tanterem (D-i épület, 1-225. terem, tanácsterem), feladatlapok, projektor, laptop
- Szóbeli rész: 2 db 10 fő befogadó képességű tanterem (D-i épület, 1-225. terem, tanácsterem), projektor, laptop, a tanulók által hozott prezentációk.

3. A versennyel kapcsolatos minden információt és elkészült anyagot a földrajztanárképzés (<http://geogo.elte.hu>) honlapján helyezünk el.

8. A verseny értékelő rendszere

1. Elődöntők

Az elődöntő feladasorának kiértékelését a Socrative automatikusan végzi. A tanuló a pontszámot és teljesítménye százalékos értékét kapja meg. Ezen kívül a többi (anonim) versenyző pontszámait, amihez viszonyíthatja a saját teljesítményét.

2. Döntő

- A döntő feladatlapos részét kézzel javítjuk.
- A szóbeli feleletek értékelését 3 fős zsűri értékeli előre meghatározott szempontok szerint megállapított szempontok és pontozási rendszer alapján.
- Az írásbeli és a szóbeli versenyrész eredménye azonos súlyú.
- A verseny végső eredményébe az elődöntőkben elért pontszámok is beleszámítanak.

3. A versenyen maximálisan szereshető pontok: 1. elődöntő – 50 pont, 2. elődöntő – 50 pont, döntő írásbeli rész – 40 pont, döntő szóbeli rész – 40 pont. Így egy versenyző összesen max. 180 pontot érhet el.

9. A verseny felelőse

dr. Makádi Mariann szakmethodikus mestertanár és dr. Mari László egyetemi docens (ELTE TTK Földrajz- és Földtudományi Intézet)

10. Szervezési feladatok ütemezése

Minden tanévben az alábbi ütemterv szerint dolgozunk:

Időpont	Feladat	Felelős
Az 1. forduló előtt 2 hónappal	A versenykiírás elkészítése	Makádi Mariann
Az 1. forduló előtt 2 hónappal	A verseny meghirdetése	Makádi Mariann
Az 1. forduló előtt 1 hónappal	Jelentkezők összesítése, címjegyzék elkészítése 2 korcsoportban	Makádi Mariann
Az 1. forduló előtt 1 hónappal	Az 1. forduló feladatlapjának elkészítése 2 korcsoportban	Makádi Mariann Mari László
Az 1. forduló előtt 1 héttel	Az 1. forduló feladatlapjának feltöltése	Makádi Mariann
A kiírásban szereplő időpont	Az 1. forduló online lebonyolítása	Makádi Mariann Mari László
A versenyt követő 3 napon belül	Az 1. forduló eredményeinek összesítése, megküldése a versenyzőknek	Makádi Mariann
A 2. forduló előtt 1 hónappal	A 2. forduló feladatlapjának elkészítése 2 korcsoportban	Makádi Mariann Mari László
A 2. forduló előtt 1 héttel	A 2. forduló feladatlapjának feltöltése	Makádi Mariann
A kiírásban szereplő időpont	A 2. forduló online lebonyolítása	Makádi Mariann
A versenyt követő 3 napon belül	A 2. forduló eredményeinek összesítése, megküldése a versenyzőknek	Makádi Mariann
A 2. fordulót követő 3 napon belül	Az elődöntők összesített eredményének megküldése a versenyzőknek	Makádi Mariann
A 2. fordulót követő 3 napon belül	A döntősök kiértesítése, meghívása	Makádi Mariann
A döntő előtt 2 héttel	A döntő írásbeli feladatainak és megoldókulcsa- inak összeállítása 2 korcsoportban	Makádi Mariann Mari László
A döntő előtt 1 héttel	A döntő szóbeli értékelési szempontjainak, pontozási rendszerének összeállítása 2 korcsoportban	Makádi Mariann Mari László

A kiírásban szereplő időpont	A döntő versenyének lebonyolítása (terem, technikai feltételek, zsűri, javítók, gazdasági)	Makádi Mariann Mari László
A döntő előtt 2 héttel	A döntő többi rendezvényének szervezése (kiállítások, barlanglátogatás)	Mari László